

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

MÜZİK ALETLERİ YAPIMI

**II. ve IV. KONUM
212MGS043**

Ankara, 2011

-
- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
 - Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
 - **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. KEMAN ÇALMADA KONUMLAR	3
1.1. Kemanda Doğal (Naturel) Perdeler.....	4
1.2. Keman Çalmada Durumlar	5
1.2.1. Doğal Durum	6
1.3. Solaklarda Duruş ve Tutuşlar.....	6
1.3.1. Kemanın Solaklığa Uyarlanması	7
1.3.2. Solaklarda Duruşlar	7
1.3.3. Solaklarda Yay Tutuşu	7
1.3.4. Solaklarda Keman Tutuşu.....	7
UYGULAMA FAALİYETİ	8
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	9
ÖĞRENME FAALİYETİ-2.....	10
2. KEMANDA PARMAK POZİSYONLARI VE MAKAM ÇALIŞMALARI	10
2.1. Doğal Durum	10
2.1.1. La Teli.....	10
2.2. Durum	11
2.3. Re Telindeki Pozisyonlar	11
2.4. Mi Telindeki Pozisyonlar	12
2.5. Sol Telindeki Pozisyonlar	12
2.6. İki Değişik Pozisyon	13
2.6.1. Sol Diyez Sesi.....	13
2.6.2. Si Bemol Sesi.....	13
2.7. La Telinde Çalışmalar, Yayın Kullanılması.....	14
2.8. Dörtlükleri Bağlı Çalma.....	14
2.9. Sekizlikleri Bağlı Çalma	15
2.10. Sekizlikleri İkişer Bağlı Çalma	15
2.11. Sekizlikleri Ayrı Ayrı Çalma	16
2.12. Noktalı Dörtlük ve Sekizliklerin Çalınışı.....	16
2.13. Üç Vuruşlu Ölçülerde Yayın Kullanımı	17
2.13.1. Bütün Yay.....	18
2.14. Kemanda Yerinde Uşşak Makamı Perdeleri	18
2.14.1. Uşşak Makamı Dizisi.....	19
2.15. Kemanda Yerinde Hüseyini Makamı Perdeleri	19
2.15.1. Hüseyini Makamı Dizisi	19
UYGULAMA FAALİYETİ	21
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	23
MODÜL DEĞERLENDİRME	24
CEVAP ANAHTARLARI	25
KAYNAKÇA	26

AÇIKLAMALAR

KOD	212MGS043
ALAN	Müzik Aletleri Yapımı
DAL/MESLEK	Yaylı Enstrüman Yapımı
MODÜLÜN ADI	II. ve IV. Konum
MODÜLÜN TANIMI	II. ve IV. konum ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırıldığı bir öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Karmaşık Yay Teknikleri ve III. Konum modülünü başarmış olmak
YETERLİK	II. ve IV. konumda çalmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Gerekli ortam ve donanım sağlandığında kemanı tekniğine uygun olarak II. ve IV. konumda çalabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Keman konumlarını çalabileceksiniz.2. Kemanda parmak pozisyonları ve makam çalışmaları yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Akustik özellikli sınıf ortamı Donanım: Müzik kitap ve katalogları, ses kayıt cihazları
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Keman eğitimi, birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de çalgı eğitiminin temel boyutlarından biri olarak kabul edilmekte, kavram ve uygulama olarak gittikçe daha çok önem kazanmaktadır. Cumhuriyet öncesi dönemlere dek uzanan bir geçmişi ve oldukça geniş denebilecek bir uygulama alanı olan keman eğitiminin, bunca zaman ve deneyimlere rağmen yeterince geliştirilemediği, sağlıklı bir yapıya kavuşturulmadığı bir gerçektir.

Türkiye'de uygulanmakta olan keman eğitimi "insan doğasına uygunluk", "kemanın yapısına uygunluk", "insanın yapısı ile kemanın yapısı arasında uyumluluk", "Türk müziğine dayalılık", "evrensel müziğe açık oluşluk", "çağdaş eğitim ilkelerine uygunluk" vb. ilkelere temellendirilirse sağlıklı bir yapıya ve işlerliğe kavuşturabilir.

Bu modül keman çalan, keman çalmaya ilgi duyan herkese çalışmalarında yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır, faydalı olmasını dileriz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyet sonunda uygun ortam ve donanım sağlandığında tekniğine uygun olarak keman konumlarını çalabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Keman çalmada konum ne demektir ve kaç şekilde incelenir? Araştırınız.
- Kemanda perdeler kaç çeşittir? Araştırınız.
- Kemanda konum ve durum arasındaki farkı araştırınız.
- Keman çalmada durumlar nelerdir? Araştırınız.
- Egzersiz çalışmalarını yaparken nelere dikkat edilir? Araştırınız
- Kemana akort edilirken inceleyiniz.

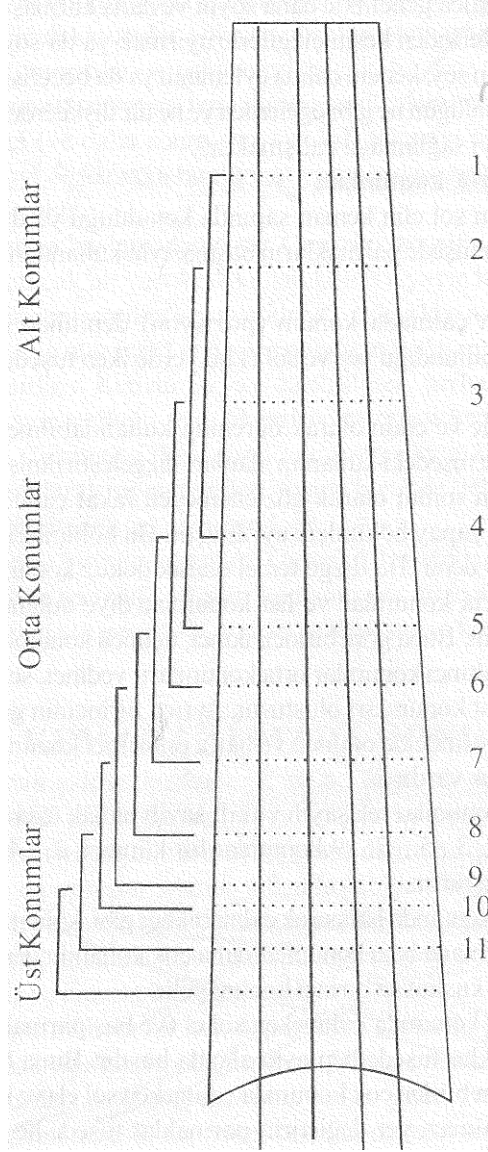
1. KEMAN ÇALMADA KONUMLAR

Keman çalarken sol elin keman sapında konulduğu ya da bulunduğu yere, sol el bu yerde iken tuşede parmakların basmasıyla kullanılan alan parçasına konum denir. Öyleyse keman çalmada konum (pozisyon) denince hemen akla, sol elin keman sapında bulunduğu yer ve sol el bu yerde iken tuşede kullanılabilen alan gelmelidir.

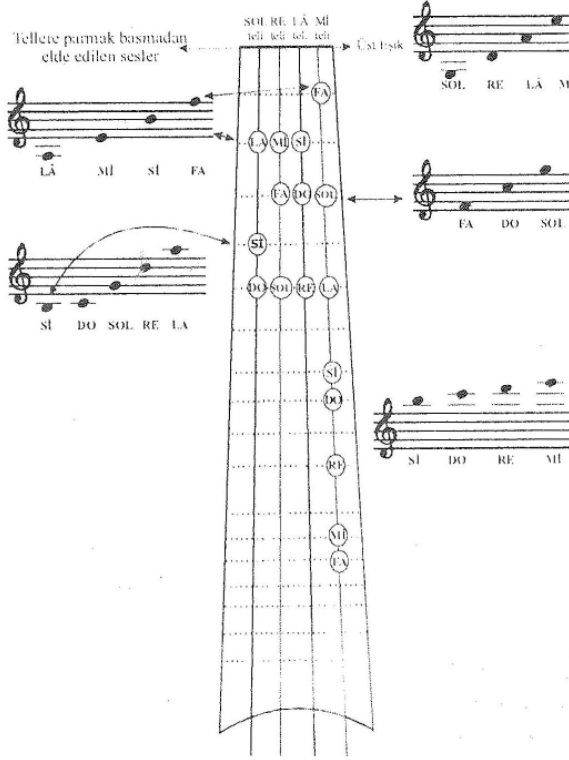
Tuşenin tümüyle ve etkin olarak öğrenilip kullanılabilmesi gereğiyle sol elin saptaki yerleriyle tuşedeki kullanım alanları dizgeleştirilmiştir. Kemanın sapı ve tuşesi, çalmadan somut olarak gözlenemeyen fakat çalarken ayırımsanabilen (fark edilebilen) yapay bölümlere ayrılmıştır. Bu bölümlerin tümüne konumlar dizgesi (sistemi) denir. Bu dizge temel olarak dokuz konumdan oluşur. Bunlar alt konumlar, orta konumlar ve üst konumlar diye adlandırılabilen üç kümede toplanır. Buna göre birinci, ikinci, üçüncü konumlar alt konumları; dördüncü, beşinci, altıncı konumlar orta konumları; yedinci, sekizinci ve dokuzuncu konumlar da üst konumları oluşturur. Ayrıca birincinin gerisinde yardımcı, dokuzuncunun ötesinde de onuncu ve hatta on birinci konumların bulunduğunu belirtmekte yarar vardır.

Öte yandan konumlar tek sayılı ve çift sayılı olmak üzere iki kümede de toplanabilir. Buna 1., 3., 5., 7.ve 9. konumlar bir kümeyi; 2, 4., 6.ve 8. konumlar diğer kümeyi oluşturur.

1.1. Kemanda Doğal (Naturel) Perdeler

Şekil 1.1: Perdeler

Şekil 1.2: Notaların perdedeki yerleri

1.2. Keman Çalmada Durumlar

Belli bir konumda iken parmaklar, tuşe ya da belli bir tel üstünde ve her biri aynı tele dönükken birbirlerinden belli uzaklıklarda durur. İster tuşe ya da telde isterse tuşe ya da tel üstünde, nerede durursa dursun, eğer aynı tele dönük ve tele aynı yakınlıkta iseler parmaklar arasındaki uzaklıklar, parmak uçları arasındaki uzaklıklara bakılarak kolayca görülebilir. Parmaklar ya da parmak uçları arasındaki aralıklar, parmak uçlarının tele basan bölümlerinin orta noktaları arasındaki uzaklıklarla belirlenebilir. Parmakların tuşe ya da tel üstündeki duruş ve dizilişleriyle parmak uçları arasındaki aralıkların tümüne birden durum denir.

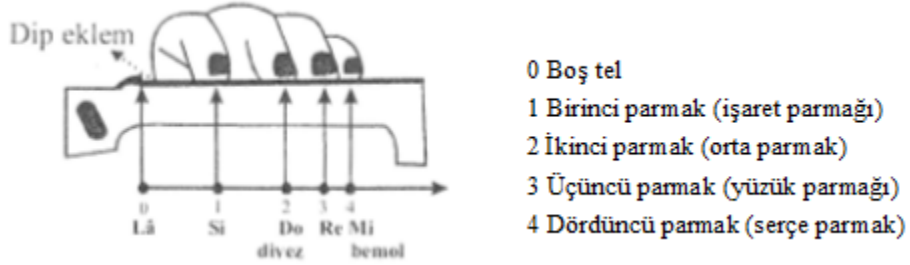
Sol el parmak uçlarının birbirlerine olan uzaklıklarının istemli olarak değiştirilmesiyle çeşitli durumlar oluşturulur. Kendiliğinden oluşan durum ile istemli olarak oluşturulan durumlar sol el parmaklarının doğru, düzenli ve etkili biçimde kullanılabilmesi gereğiyle dizgeleştirilmiştir. Bu dizgeye “durumlar dizgesi” denebilir. Bu dizgeyi oluşturan durumların ilki “doğal durum”dur. Onu sırasıyla birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı vb. durumlar izler.

1.2.1. Doğal Durum

Doğal durum, sol el parmaklarının her biri aynı tele dönük ve tele aynı yakınlıkta durduklarında kendiliğinden oluşan durumdur. Bu durumda genellikle işaret parmağı orta parmaktan ayırık; orta parmak, yüzük parmağı ve serçe parmak birbirleriyle bitişik gibi durur. Parmaklar birinci durumda, “doğal durum”da la teline sırayla düşürüldüklerinde çok yaklaşık olarak x x x x x biçiminde gösterilebilecek aralıklar oluşur.

0 1 2 3 4

Bu gösterimde her çarpı işareti, tele düşürülen belli bir parmağın tele değen ya da basan bölümünün orta noktasını simgeler. Gösterimde boş tel 0, işaret parmağı 1, orta parmak 2, yüzük parmağı 3, serçe parmak 4 sayısı ile belirtilir. Buna göre boş tel-birinci, birinci-ikinci parmak aralıkları büyük ikili 8 tam ses); ikinci-üçüncü, üçüncü-dördüncü parmak aralıkları küçük ikili (yarım ses) aralığındadır. Bu aralıklar düzenine göre la telin deyken 0. parmak (boş tel) la, 1. parmak si, 2. parmak do diyez, 3. parmak re, 4. parmak mi bemol seslerini verir. Öyleyse birinci konumda, “doğal durum” da la telinde elde edilen sesler sırasıyla la, si, do diyez, re, mi bemoldür.

Şekil 1.3: Durumlar

1.3. Solaklarda Duruş ve Tutuşlar

Sağ yerine sol elini kullananlar için solaklık keman çalmayı engelleyici bir özellik değildir.

Kemanın nasıl çalınacağı temelde keman ve yayın nasıl tutulacağıyla ilişkilidir. Keman ve yayın nasıl tutulacağı ise ilkin solak olup olmamaya sonra da solaklığın derecesine bağlıdır. Solak olmayanlar keman ve yayı bundan önceki bölümlerde tanımlanan biçimlerde tutar. Solakların tutuşu ise öbürlerinkine göre yalnızca tutuşlara katılan öğeler açısından ayrımlılık gösterir. Bu ayrımlılık tam solaklıktan az solaklığa doğru değişebilir.

Solaklar kemanı genellikle solak çalar. Ancak kimi solaklar kemanı solak olmayanlar gibi de çalabilir. Bu nedenle solaklarla keman eğitimine ilkin öbürleriyle başladığı gibi başlamada yarar vardır. Solak olmayan duruş ve tutuşlar belirli bir süre denenir eğer sağlıklı bir öğrenme olmuyorsa solak tutuşlarla eğitim sürdürülür. Deneme süresi solaklığın derecesine göre ayarlanabilir.

Kemanı solak çalanlar, yayı sol el ile kemanı da sağ omuz üzerine koyarak tutar. Böylesi tutuşlarda keman çalmaya solak çalma denir. Kemanın solaklığın doğasına uygun

olarak doğru, temiz, dengeli, etkili ve verimli bir biçimde çalınabilmesi için birtakım koşulların yerine getirilmesi gerekir.

1.3.1. Kemanın Solaklığa Uyarlanması

Kemanın tel düzeni ve bas balkon, çenelik, omuzluk vb. öğeler bakımından solak insanın yapısına uyarlanır. Solak insanın yapısına uyarlanmış bir kemanda mi teli olağan kemandaki sol telinin yerindedir. Onu sırasıyla la, re, sol telleri izler. Ses eşiğinin duruşu, bas balkonun yeri bu tel düzenine göre ayarlanır. Çenelik, tel takacağına sağ yanına alınır. Solakların çenelik ve omuzlukları da öbürlerinininkinden biraz farklıdır. Bunlar da solaklığa göre biçimlendirilir.

1.3.2. Solaklarda Duruşlar

Solak olmayanların duruşlarına ilişkin ilkeler, solakların duruşlarında da geçerlidir. Aralarında belirgin herhangi bir ayrıcalık yoktur.

1.3.3. Solaklarda Yay Tutuşu

Solaklarda yay sol el ile tutulur. Sağ el ile yay tutuşa ilişkin ilkeler sol el ile tutuşta da geçerlidir.

1.3.4. Solaklarda Keman Tutuşu

Omuzluk, solaklığın yapısına uygun biçimde kemana takılır. Keman, düğmesi boyna omuzluk omuza degecek biçimde sağ omuz önüne getirilir, konur. Baş yaklaşık 45 derecelik bir açı yaparak sağ omuza doğru çevrilir. Çene, çeneliği kavrar. Sağ el aşağı indirilip sarkıtılır. Böylece solaklığın yapısına uygun bir keman tutuş gerçekleştirilmiş olur.

Elin, parmakların ve yayın konum ve durumlarına ilişkin olarak belirtilen ilkeler solaklar içinde geçerlidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

- Keman konumlarını çalınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Kemanı belli bir konumda çalınız.	➤ Sol el ve başparmağınızı sapta hep aynı yerde tutunuz.
➤ Tek konumda kalarak yay çekişi yapınız.	➤ Parmaklarınızı tuşede hep aynı alanda basınız. ➤ Seslerin entenasyonsuz çıkmasına özen gösteriniz.
➤ Yay çekerek la, si, do seslerini çıkarınız.	➤ Sol el ve başparmağınızı hep aynı yerde tutmayıp yer değiştiriniz.
➤ Yay çekerek re, mi seslerini çıkarınız.	➤ Seslerin entenasyonsuz çıkmasına özen gösteriniz.
➤ Konum değiştiriniz.	➤ Parmaklarınızı tuşede hep aynı alana değil, değişik alanlara basınız.
➤ Keman çalarken durum çalışması yapınız.	➤ Sol el parmak uçlarının birbirlerine olan uzaklıklarını değiştiriniz.
➤ Doğal durum çalışması yapınız.	➤ Sol el parmaklarınızı doğru, düzenli ve etkili biçimde kullanınız.
	➤ İşaret parmağınızı, orta parmaktan ayırık tutup orta parmak, yüzük ve serçe parmağınızı birbirleriyle bitişik tutunuz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Kemanı belli bir konumda çaldınız mı?		
2. Tek konumda kalarak yay çekişi yaptınız mı?		
3. Yay çekerek la, si, do seslerini çıkardınız mı?		
4. Yay çekerek re, mi seslerini çıkardınız mı?		
5. Konum değiştirdiniz mi?		
6. Keman çalarken durum çalışması yaptınız mı?		
7. Doğal durum çalışması yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Kemanda durum, sol elin pozisyonuna göre belirlenir.
2. () Konumlar dizgesi 8 konumdan oluşur.
3. () Kemanın sapı ve tuşesi somut olarak bölümlere ayrılmıştır.
4. () Sol el parmak uçlarının birbirlerine olan uzaklıklarının istemli olarak değiştirilmesiyle çeşitli durumlar oluşturulur.
5. () Keman eğitimine “doğal durum”da başlanır.
6. () Kemanda perdeler üç konumda incelenir.
7. () Elin, parmakların ve yayın konum ve durumlarına ilişkin olarak belirtilen kurallar solaklar için geçerli değildir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili konuyu tekrarlayınız. Başarıyorsanız bir sonraki bölüme geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyet sonunda uygun ortam ve donanım sağlandığında tekniğine uygun olarak kemanda parmak pozisyonları ve makam çalışmaları yapabileceksiniz.

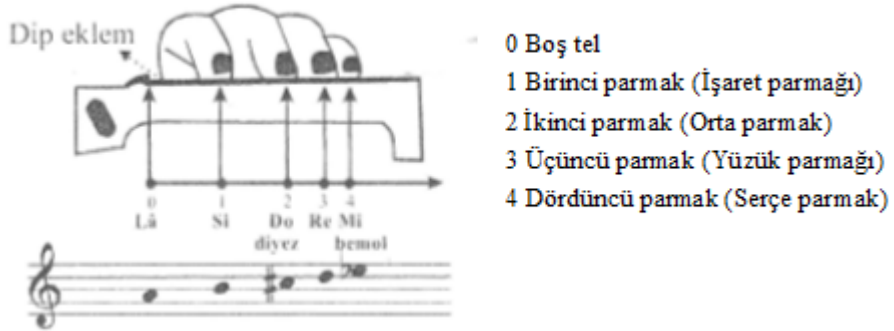
ARAŞTIRMA

- Keman üzerinde parmak kullanım pozisyonlarını araştırınız.
- Notalara göre kaç çeşit pozisyon vardır? Araştırınız.
- Kemanda kullanılan makamları araştırınız.

2. KEMANDA PARMAK POZİSYONLARI VE MAKAM ÇALIŞMALARI

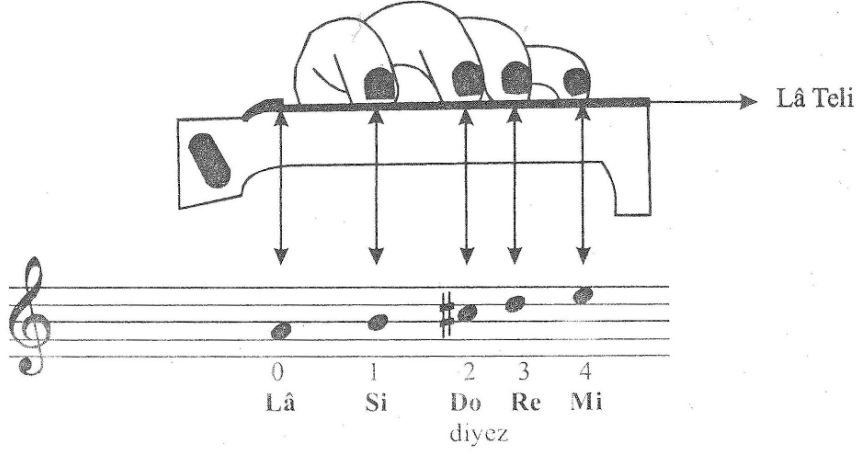
2.1. Doğal Durum

2.1.1. La Teli

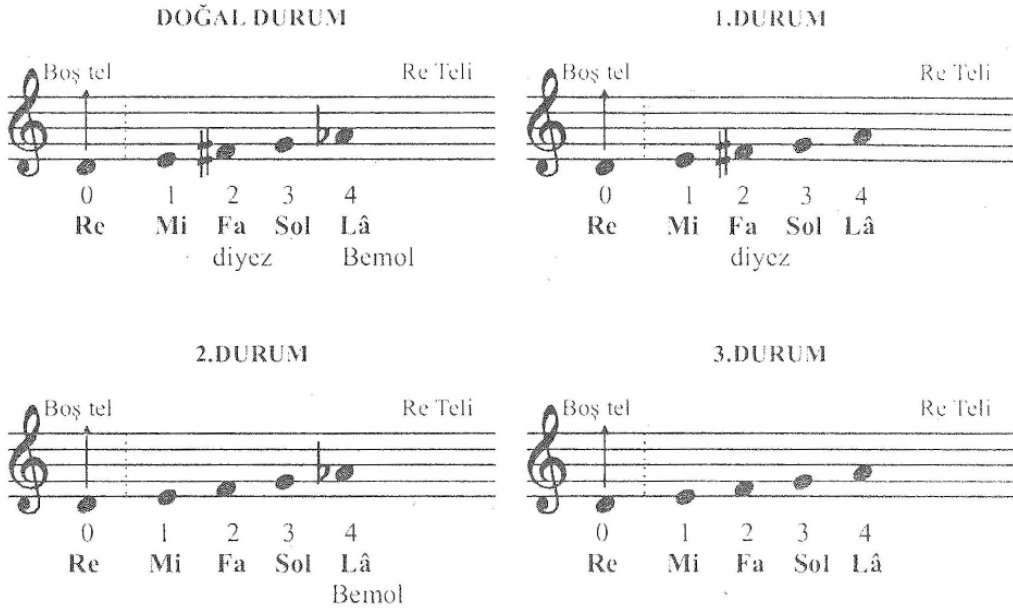
Şekil 2.1: Parmakların konumu

2.2. Durum

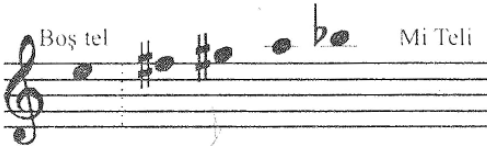
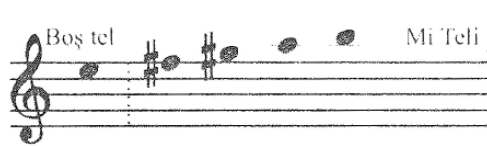
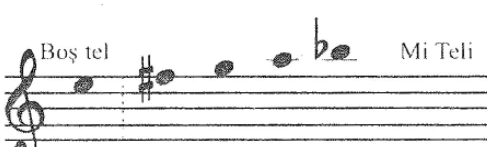
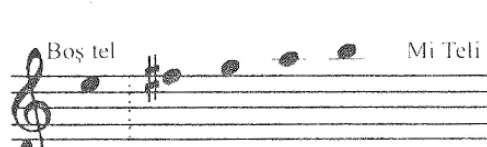
Şekil 2.2: Parmakların konumu

2.3. Re Telindeki Pozisyonlar

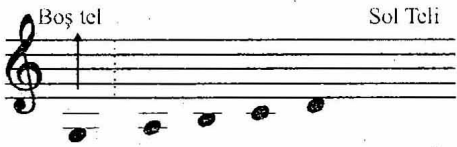

Şekil 2.3: Re telindeki pozisyonlar

2.4. Mi Telindeki Pozisyonlar

DOĞAL DURUM	1.DURUM
	
0 1 2 3 4 Mi Fa Sol La Si diyeyz diyeyz Bemol	0 1 2 3 4 Mi Fa Sol La Si diyeyz diyeyz
2.DURUM	3.DURUM
	
0 1 2 3 4 Mi Fa Sol La Si diyeyz Bemol	0 1 2 3 4 Mi Fa Sol La Si diyeyz

Şekil 2.4: Mi telindeki pozisyonlar

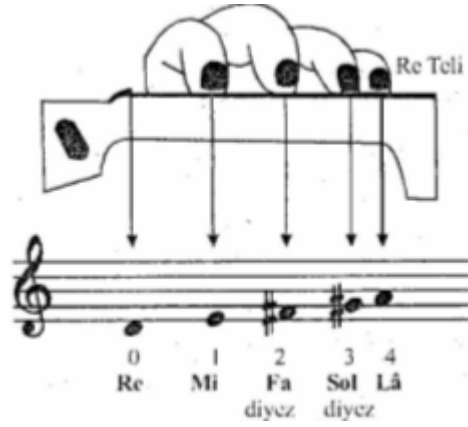
2.5. Sol Telindeki Pozisyonlar

DOĞAL DURUM	1.DURUM
	
0 1 2 3 4 Sol Lâ Si Do Re Bemol	0 1 2 3 4 Sol Lâ Si Do Re
2.DURUM	3.DURUM
	
0 1 2 3 4 Sol Lâ Si Do Re Bemol Bemol	0 1 2 3 4 Sol Lâ Si Do Re Bemol

Şekil 2.5: Sol telindeki pozisyonlar

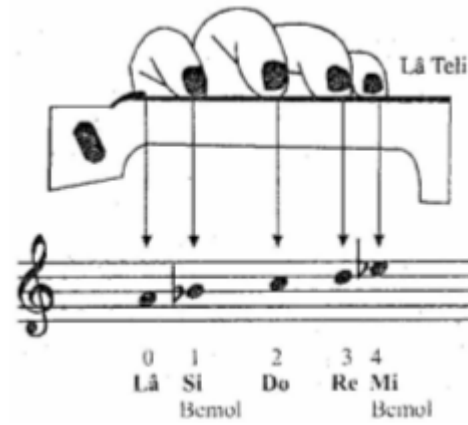
2.6. İki Değişik Pozisyon

2.6.1. Sol Diyez Sesi

Şekil 2.6.1: Sol diyez sesi

2.6.2. Si Bemol Sesi

Şekil 2.6.2: Si bemol sesleri

2.9. Sekizlikleri Bağlı Çalma

The diagram shows a stringed instrument with two notes on the strings. A double-headed arrow below the instrument is labeled 'Orta'. Below the instrument, two pairs of notes are shown with a slur over each pair. Below the musical notation, the text reads: 'Donanım: 3. Aralıktaki diyez işareti Do perdesinin diyez olarak kullanılacağını ifade eder.' The musical notation consists of two staves. The first staff is in 2/4 time and has a key signature of one sharp (F#). It contains a sequence of notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. Above the first two notes are square and V-shaped symbols. The second staff is in 2/4 time and contains a sequence of notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. Below the first two notes are 'YY' symbols.

Şekil 2.9: Sekizlikleri bağlı çalma

2.10. Sekizlikleri İkişer Bağlı Çalma

The diagram shows a stringed instrument with two notes on the strings. A double-headed arrow below the instrument is labeled 'Orta'. Below the instrument, two pairs of notes are shown with a slur over each pair. Below the musical notation, the text reads: 'Donanım: 3. Aralıktaki diyez işareti Do perdesinin diyez olarak kullanılacağını ifade eder.' The musical notation consists of three staves. The first staff is in 2/4 time and has a key signature of one sharp (F#). It contains a sequence of notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. Above the first two notes are square and V-shaped symbols. The second staff is in 2/4 time and contains a sequence of notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The third staff is in 2/4 time and contains a sequence of notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. Below the first two notes are 'BY' symbols.

Şekil 2.10: Sekizlikleri ikişer bağlı çalma

2.11. Sekizlikleri Ayrı Ayrı Çalma

Şekil 2.11: Sekizlikleri ayrı-ayrı çalma

2.12. Noktalı Dörtlük ve Sekizliklerin Çalınışı

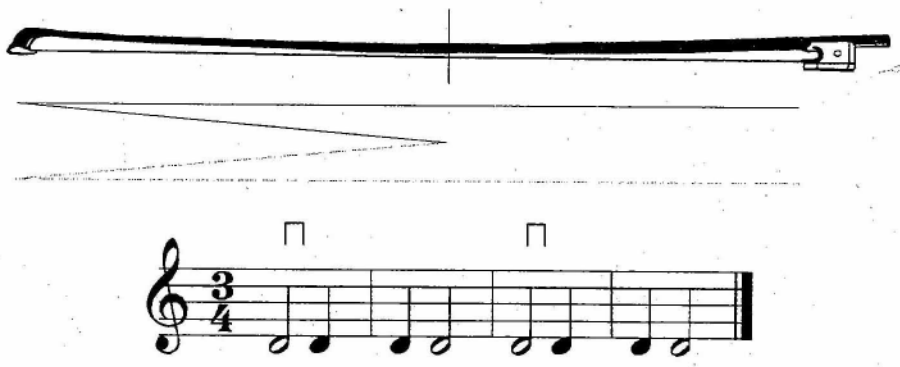
Şekil 2.12: Noktalı dörtlük ve sekizlikleri çalma

2.13. Üç Vuruşlu Ölçülerde Yayın Kullanımı

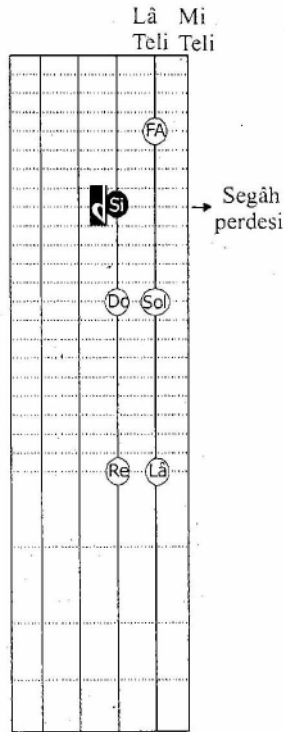
Şekil 2.13: Üç vuruşlu ölçülerde yay kullanımı

2.13.1. Bütün Yay

Şekil 2.14: Bütün yay kullanımı

2.14. Kemanda Yerinde Uşşak Makamı Perdeleri

Şekil 2.15: Uşşak makamı perdeleri

2.14.1. Uşşak Makamı Dizisi

Sanat müziğinde donanım si perdesi her ne kadar I koma ile gösterilirse de özellikle inici nağmelerde iniş cazibesine göre bu perde 1-2 koma daha pes basılır.

Karar sesi la (dügâh) perdesi olan uşşak makamının dizisinde bulunan perdeler kalından inceye doğru; la (dügâh), si bemol (segâh), do (çârgâh), re (neva), mi (hüseyni); fa (acem), sol (gerdaniye), lâ (muhayyer) dir.

Doğal diziye çok yakın gözükse de si perdesinin koma alması kulakta değişik bir çeşni yaratır. Kaldı ki nazari hesaplar da si perdesi her ne kadar I koma bemol (segâh) olarak gösterilse de makamın icrâsında ezginin iniş çıkış cazibesine göre bu perde bir iki koma daha pes basılır.

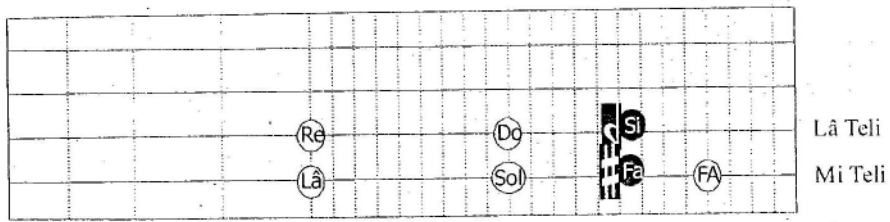
Türk müziğinde kullanılan birçok perde Batı müziğinde mevcut değildir. Uşşak makamı donanımında gösterilen segâh perdesi de Batı müziğinde kullanılmayan bir perdedir. Bu açıdan Batı müziğine uyarlı sabit perdeli gitar, piyano, mandolin vb. gibi çalgılarda Türk müziğinin birçok makamını seslendirmek mümkün değildir.

Ancak perdesi sabit olmayan (tuşesinde misinayla sarılmış ya da madeni) için keman Türk müziğini seslendirmeye müsait ideal çalgılardan biri olmuştur.

2.15. Kemanda Yerinde Hüseyni Makamı Perdeleri

2.15.1. Hüseyni Makamı Dizisi

Sanat müziğinde donanımı si perdesi her ne kadar 1 koma ile gösterilirse de özellikle inici nağmelerde iniş cazibesine göre bu perde 1/2 koma daha pes basılır.

Şekil 2.16: Hüseyni makamı perdeleri

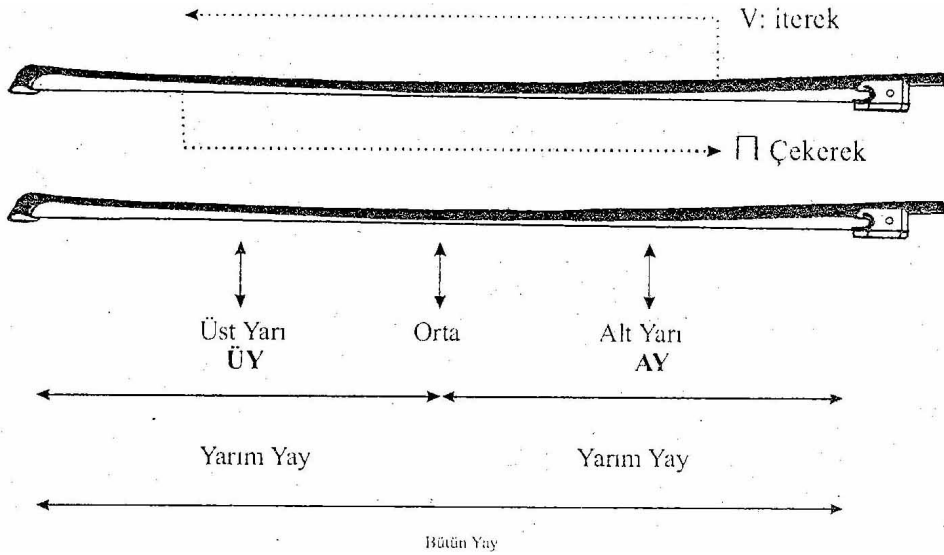
Karar sesi lâ (dügâh) perdesi olan hüseyni makamının dizisinde bulunan perdeler kalından inceye doğru; la (dügâh), si bemol (segâh), do (çârgâh), re (neva), mi (hüseyni), fa diyez (evîç) ya da fa (acem), sol (gerdaniye), la (muhayyer) dir.

Uşşak makamından farklı olarak ince seslere inildiğinde acem sesi yerine evîç (fa diyez) perdesi karakteristik özelliklerinden biridir. Nazari hesaplarda si perdesi her ne kadar 1 koma bemol (segâh) olarak gösterilirse de makamın icrâsında, uşşak makamında olduğu gibi ezginin iniş çıkış cazibesine göre bu perde bir iki koma daha pes basılır.

Uşşak makamı ile ilgili eserler seslendirilirken uygulandığı gibi si (buselik) perdesi yerine parmak biraz daha yukarı basmalıdır. Yeni öğrenenler için sesleri yeterince tanıyana kadar parmağın ne kadar yukarı kaydırılacağı gözle de yaklaşık hesaplanabilir. Eviç perdesi (fa diyez) diziye değişik bir tat katar. Hüseyini makamının uşşak makamından farklı olarak güçlü sesi mi (hüseyini) perdesidir. Uşşak makamında güçlü ses re (neva 9) perdesidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

- Aşağıdaki egzersizi çalışınız.

- Çıkaramadığınız sesleri öğretmeninize danışarak öğreniniz.
- Egzersizi ilk olarak öğretmeninizle birlikte, ikinci ve üçüncü çalışmayı tek başınıza çalmaya gayret ediniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ La (dugâh) perdesini (sesi) seslendiriniz.	➤ Sesi kemanın inceden kalına doğru 2. teline parmak basmadan boş olarak yay sürterek çıkarınız.
➤ Si (bûselik) perdesini seslendiriniz.	➤ İşaret parmağınızı tele gerekli yerde düşürerek seslendiriniz. Diğer parmakları tele dokundurmuyunuz.
➤ Do diyez (nim hicaz) perdesini seslendiriniz.	➤ Sesi yüzük parmağı ve serçe parmağınızı tele dokundurmadan orta parmakla çıkarınız.
➤ Re perdesini (neva) seslendiriniz.	➤ Yüzük parmağınızı tele düşürünüz. Serçe parmağınızı tele dokundurmuyunuz.
➤ Mi bemol (nim hisar) perdesini seslendiriniz.	➤ Serçe parmağınızı tele düşürünüz. ➤ Serçe parmak zayıf olduğundan sesleri güçlü çıkarmak için bol bol parmak çalışması yapınız.
➤ Noktalı dörtlük ve sekizlikleri çalınız.	➤ Fa perdesinin donanım gereği diyez olarak seslendirileceğine dikkat ediniz. ➤ Seslendirmeyi re telinde yapınız.
➤ Dörtlükleri bağlı çalınız (bk. Şekil 2.8).	➤ La perdesi la teline parmak basmadan boş tele yaya sürtmekle seslendirilir.

	<p>Bu kuralı her zaman aklınızda bulundurunuz.</p> <p>➤ Si perdesi la telinde doğal durumda 1.parmakla, do diyez sesi 2.parmakla seslendirilir. Bu kuralı unutmayınız.</p>
➤ Sekizlikleri bağlı, ikişer ve ayrı ayrı çalınız.	➤ 3. aralıktaki diyez işareti do perdesinin diyez olarak kullanılacağını ifade eder. Unutmayınız.
➤ Uşşak ve hüseyini makamı perdelerine çalışınız.	➤ Sesleri doğru ve temiz çıkarınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. La perdesini seslendiriniz mi?		
2. Si perdesini seslendirdiniz mi?		
3. Do diyez perdesini seslendirdiniz mi?		
4. Re perdesini seslendirdiniz mi?		
5. Mi bemol perdesini seslendirdiniz mi?		
6. Noktalı dörtlük ve sekizlikleri çaldınız mı?		
7. Dörtlükleri bağlı çaldınız mı?.		
8. Sekizlikleri bağlı,ikişer ve ayrı ayrı çaldınız mı?.		
9. Uşşak ve hüseyini makamı perdelerine çalıştınız mı?.		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () La perdesine düğâh da denilir.
2. () Si perdesi işaret parmağını tele gerekli yerde düşürerek seslendirilir.
3. () La telinde 3. numara işaret parmağını gösterir.
4. () Sol telinde üç adet pozisyon vardır.
5. () La perdesi la teline parmak basmadan boş tele yay sürmekle seslendirilir.
6. () Si perdesi La telinde doğal durumda I. parmakla, Do diyez sesi 2. parmakla seslendirilir.
7. () Uşşak makamı ve hüseyni makamı perdeleri aynıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu modül kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçeği	Evet	Hayır
1. Keman çalmada konumları biliyorum.		
2. Keman çalarken doğal perdeleri çıkarabiliyorum.		
3. Kemanda temel müzik bilgileri ve solfej bilgisine sahibim.		
4. Kemana akort edebiliyorum.		
5. Keman ve yayın kullanımını hakkındaki bilgileri uygulamaya geçirip el, kol ve parmaklarıma alışkanlık kazandırabiliyorum.		
6. Parmak kullanım pozisyonlarını biliyorum.		
7. Dörtlükleri bağlı çalabiliyorum.		
8. Sekizlikleri ikişer ve ayrı ayrı çalabiliyorum.		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Yanlış
4	Doğru
5	Doğru
6	Doğru
7	Yanlış

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Yanlış
5	Doğru
6	Doğru
7	Yanlış

KAYNAKÇA

- AKBULUT H. Hüseyin, **Keman Öğretim Yöntemleri**, Filarmoni Sanat, Ocak, 1973.
- ÇİMEN Turhan, **Keman Çalma Tekniğine Genel Bakış**, Ankara, Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü, 1976.
- GÜNAY Edip ve Ali UÇAN, **Keman Eğitimi Üzerine Görüşler**, Filarmoni Sanat, Ankara, Temmuz, 1975.
- KARAHASAN Temel Hakkı, **Keman Metodu**, Yöntem Musiki Yayınları, İstanbul, 2005.
- GÜNAYDIN Edip, **Keman Eğitimi 1**, Ankara, 2006.